

طراحی الگوی حکمرانی اقتصادی با توجه به رهنمودهای رهبر انقلاب

چکیده

هدف این پژوهش طراحی الگوی حکمرانی اقتصادی با توجه به رهنمودهای رهبر انقلاب بود. روش تحقیق از نوع تحقیقات کیفی با رویکرد تحلیل مضمون بود. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه صاحب‌نظران علمی در حوزه موضوع پژوهش بود. انتخاب نمونه به تعداد لازم جهت رسیدن به اشباع نظری و به روش نمونه‌گیری گلوله برفی انجام شد (۱۶ نفر). ابزار پژوهش مصاحبه اکتشافی بود. روایی نتایج پژوهش براساس شایستگی حرفه‌ای نمونه مصاحبه شده، روایی محتوایی چارچوب مصاحبه، میزان توافق مصححان کدگذاری (۲ پژوهشگر خبره: ۰/۷۳) تایید شد. تحلیل داده‌ها با استفاده کدگذاری سه مرحله‌ای متناسب با روش تحقیق انجام شد. در این پژوهش از این رو ۱۱۰ گزاره کلامی، ۱۵ مضمون فرعی و ۷ مضمون اصلی الزامات حکمرانی اقتصادی برای سازمان‌ها، ملاحظات سازمان‌ها برای حکمرانی اقتصادی، ملاحظات سازمان‌ها برای حکمرانی اقتصادی، ظرفیت‌سازی مدیریتی سازمان‌ها، ظرفیت‌سازی اقتصادی سازمان‌ها، ظرفیت‌سازی اجتماعی سازمان‌ها، ظرفیت‌سازی علمی سازمان‌ها کدگذاری گردید.

کلید واژگان: حکمرانی اقتصادی، سازمان، رهنمود، رهبر انقلاب

مقدمه

عصر کنونی، عصر جهانی شدن، انقلاب اطلاعات و تولید دانش است. این عصر نیز مانند هر عصر دیگری شرایط و ایجابات خاص خود را دارد (پندی^۱، ۲۰۲۳). با توجه به اینکه محیط‌های رقابتی امروزی رو به رشد هستند و حرکت سازمانها به سمت پیچیدگی و پویایی، شروع شده است، توانایی یادگیری زودتر و سریعتر از رقبا، تنها مزیت نسبی در دهه آینده خواهد بود و میبایست چشم اندازها و اهدا بلند مدت و کوتاه مدت سازمانها به نوعی دیگر بررسی شود و خلاقیت، نوآوری به همراه استفاده از اطلاعات بروز میبایست جزء جدا نشدنی تصمیم‌گیری مدیران باشد و تنها سازمانی میتواند ادعای برتری و موفقیت کند که از قابلیتها، تعهد، ظرفیت یادگیری کارکنان در تمام سطوح سازمان به بهترین نحو استفاده نماید (زارع، ۱۴۰۱). امروزه تغییرات گسترده‌ای در سطح جهان رخ داده است که این تغییرات تمامی حیطه‌ها از جمله سازمان‌ها را نیز تحت تاثیر قرار داده است (طاهری، ۱۴۰۰). شکل‌گیری سازمان‌های نوین، با ساختارهای جدید سبب شده است تا انواع مختلفی از سازمان‌ها ایجاد گردد. شکل‌گیری این سازمان‌ها سبب گردیده است تا بیش از پیش سازمان‌های فعلی را جهت تطابق با اصول سازمان‌های امروزی هدفمند نماید. به صورتی که همخوانی سازمان‌ها با اصول نوین سازمانی به عنوان یک دغدغه و نگرانی مشخص شده است (ژانگ^۲، ۲۰۲۰). یکی از مسائل کلیدی در خصوص سازمان‌های امروزی، نیاز این سازمان‌ها به تعامل منظم و یکپارچه با محیط می باشد. به صورتی که رمز موفقیت سازمان‌های امروزی را تعامل آنان با محیط پیرامون خود و شناخت دقیق و جامع آنان از این محیط قلمداد نموده اند (لادی^۳، ۲۰۲۰) تعامل با محیط سبب می‌گردد تا ظرفیت‌های جدیدی به سازمان‌ها اضافه گردد که این ظرفیت‌ها در صورتی که به صورت مناسبی اجرایی گردد، سبب ارتقا عملکرد سازمان‌ها می‌گردد (شهباز^۴، ۲۰۲۲). شکل‌گیری این مساله و گستردگی سازمان‌ها سبب ایجاد حکمرانی شده است. نظام اقتصادی یکی از مهمترین نظام‌های اجتماعی اصلی است؛ چرا که در ایجاد ساختار اجتماعی، به عنوان یک کل دخالت دارد. نظام اقتصادی شاه‌رگ توسعه اجتماعی، تکیه‌گاه آن است و در رابطه میان فعالیت اقتصادی و دیگر فعالیت‌ها و مظاهر مربوط به وجود اجتماعی انسان تجلی می‌کند. حکمرانی اقتصادی عنوانی است که در آنجا تولید و کاربرد دانش برای یک بخش مهم در رشد اقتصادی و خلق رفاه و ثروت مشارکت دارد، در حالیکه عوامل سنتی تولید که عبارتند از نیروی کار، سرمایه، مواد خام کارآفرینی همچنان با اهمیت باقی می‌مانند، دانش عامل اصلی است که باعث ایجاد رشد و خلق ارزش

^۳ Ladi

^۴ Shahbaz

جدید برای رقابتی بودن خواهد بود (فرازمند^۵، ۲۰۲۳). حکمرانی اقتصادی به سیستم نهادها و رویه هایی اطلاق می شود که برای دستیابی به اهداف اتحادیه در زمینه اقتصادی، یعنی هماهنگی سیاست های اقتصادی برای ارتقای پیشرفت اقتصادی و اجتماعی ایجاد شده است. بحران های مالی، مالی و اقتصادی که در سال ۲۰۰۸ آغاز شد، نشان داد که اتحادیه اروپا به مدلی مؤثرتر از مدیریت اقتصادی نسبت به هماهنگی اقتصادی و مالی موجود تا آن زمان نیاز دارد (خدایاروف^۶، ۲۰۲۲). تحولات در حاکمیت اقتصادی، که هنوز ادامه دارد، شامل هماهنگی و نظارت تقویت شده بر سیاست های مالی و اقتصاد کلان و ایجاد چارچوبی برای مدیریت بحران های مالی است (بیلی^۷، ۲۰۲۳). بنابراین حکمرانی اقتصادی شامل فرآیندهایی است که از طریق حمایت از حقوق مالکیت، اجرای قراردادهای و انجام اقدامات جمعی برای ایجاد زیرساخت های فیزیکی و سازمانی مناسب، از فعالیت های اقتصادی و معاملات اقتصادی حمایت می کند. این فرآیندها در داخل نهادها، رسمی و غیررسمی انجام می شود (گالی^۸، ۲۰۲۳) حوزه حاکمیت اقتصادی به مطالعه و مقایسه عملکرد نهادهای مختلف در شرایط مختلف، سیر تحول این نهادها و انتقال از مجموعه ای از نهادها به مجموعه دیگر می پردازد. (کریسوجلوس^۹، ۲۰۲۳). توسعه اقتصادی مبتنی بر دانش به عنوان تنها استراتژی رونق و توسعه، یک ضرورت حیاتی و یک فرصت ایده آل برای حرکت سریع تر کسب و کارهای نوظهور با هدف ایجاد ارزش در اقتصاد جهانی قلمداد می شوند (جمشیدی و بافنده، ۲۰۱۹). لذا رونق تولید و درآمد سرلوحه برنامه های اقتصادی کشورهای مختلف قرار دارد که نیل به آن مستلزم شناخت و بررسی ارزش افزوده تولید شده توسط بخش های مختلف تولید کشور می باشد (یوسفی و همکاران، ۲۰۱۶). واضح است که میزان تحقق این هدف، مستلزم حرکت به سوی نوآوری و ایجاد هم افزایی مثبت در ترکیب محصولات و خدمات در قلمرو فعالیت های یک کسب و کار دانش بنیان است (انتظاریان، ۲۰۲۲). از اینرو نام گذاری سال های قبل تحت عنوان تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی، اقتصاد مقاومتی، تولید و اشتغال، رونق تولید، جهش تولید، تولید؛ پشتیبانی ها، مانع دایی ها و در نهایت نام گذاری سال جاری بنام تولید، دانش بنیان و کارآفرینی دانش بنیان از سوی رهبر فرزانه انقلاب، به وضوح مبین آن است که رویکرد حاکمیت فرزانه برای غلبه بر مشکلات اقتصادی، تکیه بر تقویت و حمایت هدفمند از توانمندی های داخلی و تولید در داخل است. در سال رونق تولید هدف، جلوگیری از تعمیق رکود و حفظ شرایط موجود صنایع تولیدی بود تا بتوان در گام بعد و در ادامه مسیر به "جهش در تولید" دست شد. به همین منظور، نام گذاری سال تولید ملی، سنگ بنای محور چرخه اقتصاد کشور

---

^۵ Farazmand

^۶ Khudoyarov

^۷ Bailey

^۸ GALLI

^۹ Chrysogelos

فصلنامه رهیافت‌های نوین مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی، شماره ۵، بهار ۱۴۰۱

گردید (معاونت مطالعات امور تولیدی، ۲۰۲۲). از سوی دیگر، در چند سال اخیر اعمال تحریم‌های اقتصادی بین‌المللی علیه کشور بر فضای کسب و کار و توان رقابت‌پذیری و بهره‌وری کشور اثر نامطلوبی گذاشته است و از یک سو توان مردم جامعه را برای تأمین کالاهای مصرفی با مشکل مواجه کرده و از سوی دیگر با کاهش قدرت خرید افراد، رکود اقتصادی و بحران ادامه حیات را برای فعالان این عرصه موجب شده است (دهقان پوری و همکاران، ۲۰۲۰).

مطابق با فرمایشات رهبر انقلاب، این موفقیت دستیابی به رتبه اول اقتصاد دانش بنیان در منطقه و به تبع آن پیشتازی تولیدات مبتنی بر اقتصاد دانش بنیان را به همراه داشته است. اما بررسی ساختارهای اقتصادی کشورهای توسعه یافته و پیشرو مؤید آن است که اثربخشی تولید در گرو تبلور دانش در محصولات و خدمات جدید، ارتقاء سطح اقتصاد و رفاه، تولید ثروت و ارزش افزوده از طریق توسعه کسب و کارهای دانش بنیان بوده و پایدارترین اقتصادها در جهان مربوط به اقتصادهای دانش بنیان می‌باشد (جمشیدی و همکاران، ۲۰۱۹) اقتصاد دانش بنیان، اقتصادی مبتنی بر تولید، توزیع و مصرف ارزش اقتصادی برخاسته از دانش و فناوری است که جریانی از یک سیستم اقتصادی پویا را در جامعه به جریان می‌اندازد (نوجریا و مارتینس، ۲۰۲۰) از اینرو به رسمیت شناختن نقش محوری دانش در اقتصاد بی‌ثبات امروزی، نتیجه بکارگیری فناوری، یادگیری و توسعه سرعت فنی و علمی است که از آن منتج می‌شود (کارایانیس و همکاران، ۲۰۱۸) چنانچه تلاش در راستای عملیاتی کردن فرمایشات مقام رهبری در یک سال گذشته که تاکید به حمایت از تولیدکنندگان داخلی در صنایع مختلف داشته‌اند. در همین راستا، دستوم و همکاران (۲۰۲۰) معتقدند که اقتصاد دانش بنیان حلقه واسله بین دانشگاه، دولت و جامعه با صنعت می‌باشد. این رویکرد تعاملی مشتمل بر مجموعه‌ای از سازو کارهای مشارکتی نهادهای مختلف با هدف خوداتکایی در تولید و بومی سازی دانش تولید می‌باشد که رهبر فرزانه انقلاب در نام‌گذاری سال ۱۴۰۱ به‌عنوان نیرویی هم‌افزا برای دولت و جامعه توصیه اکید داشته‌اند. در واقع مهمترین اهرم توانمندسازی کسب و کارهای دانش بنیان به خلق دانش و نوآوری با ایجاد ارزش رقابتی در کسب و کارها مربوط می‌شود که بستر مستعدی در تبیین و مدل سازی فرایندهای تولید، تحقیق و توسعه، غنی سازی علمی و فنی، آموزش، پرورش و توسعه انسانی، انتقال دانش و نشر و اشاعه نوآوری در کشور را فراهم نموده است (انتظاریان، ۲۰۲۲: ۳۲؛ انصاری و همکاران، ۲۰۲۰: ۴۰۲). پژوهش انجام شده غروی (۱۴۰۳) در تحقیقی با عنوان حکمرانی خوب با مدیریت اصولی برای توسعه اقتصادی در مناطق آزاد تجاری که نتایج نشان داد که مهمترین چالش این مناطق وجود تعارض منافع و تضاد در اهداف و کارکرد در نظام حکمرانی مناطق آزاد می‌باشد که باعث تصمیم‌گیری‌های نامناسب مدیریتی شده که خود مانع استفاده

از فرصت های موجود در مناطق آزاد میباشد که میتوان با بازنگری در ساختار دبیرخانه مناطق آزاد و همینطور با حکمرانی الکترونیک در بخش های متعدد از بسیاری از تعارض منافع موجود، کاست. حاجیلو (۱۴۰۳) در تحقیقی با عنوان که ارتقای سیستم های اطلاعاتی و فناوری در مدیریت اقتصادی: راهکاری جامع برای بهبود حکمرانی، شفافیت و کارایی که نتایج نشان می دهد که استفاده از سیستم های پیشرفته مدیریت اطلاعات، هوش مصنوعی، بلاکچین، اینترنت اشیا و تحلیل داده های بزرگ می تواند به طور قابل توجهی کیفیت تصمیم گیری اقتصادی را بهبود بخشد، فساد را کاهش دهد و منجر به افزایش بهره وری اقتصادی شود. این مقاله همچنین چالش ها و ملاحظات اخلاقی مرتبط با استفاده از این فناوری ها را مورد بحث قرار می دهد و راهکارهایی برای مدیریت این چالش ها ارائه می کند. حمادی (۱۴۰۳) در تحقیقی با عنوان بررسی تاثیر حکمرانی خوب بر روی ریسک اقتصادی در این مطالعه در یک نمونه ۴۷ کشور از کشورهای در حال توسعه و نوظهور تاثیر متوسط شاخصهای حکمرانی خوب و همچنین بصورت مجزا شاخصهای حکمرانی خوب بر روی ریسک اقتصادی مورد بررسی قرار گرفته است. برآورد ۷ مدل مجزا استحکام نتایج خوبی را برای نتیجه گیری مطمئن تر از مدل ارائه می نماید. نتایج تخمین با رویکرد GMM نشان می دهد که حکمرانی خوب و شاخصها آن بطور معنی داری تاثیر منفی بر روی ریسک اقتصادی دارد. بدین معنی که بهبود شاخصهای حکمرانی خوب، ریسک اقتصادی را تا حدی زیادی کاهش می دهد. همچنین رشد اقتصادی، آزادی اقتصادی، صنعتی شدن و وجود منابع طبیعی غنی ریسک اقتصادی را کاهش داده ولی اندازه دولت و نرخ بیکاری ریسک اقتصادی را افزایش می دهد.

رخیده دخت (۱۴۰۲) در تحقیقی با عنوان اصول اندیشه های اقتصادی رهبر معظم انقلاب و مستندات قرآنی و روایی آن که نتایج بیان می کند که اصول اندیشه های اقتصادی رهبر معظم انقلاب از جمله؛ اصل اقتصاد مردم محور، اصل آزادی اقتصادی و نظام رقابت، اصل احترام به مالکیت خصوصی، اصل عدالت توزیعی، اصل اقتصاد درونزا و برون نگر و اصل دانش بنیان بودن اقتصاد و مبانی اندیشه اقتصادی ایشان از جمله؛ تجلی توحید در اقتصاد، کرامت انسانی و عزت مؤمنانه، مصالح جمعی و مصالح فردی، کارآمدی دین در اقتصاد و معادباوری و نقش آن در اقتصاد می باشد. و در نهایت پژوهشگر به این نتیجه میرسند که تکیه کامل مقام معظم رهبری بر خداوند متعال در کنار اندیشه پیشرو ایشان در حوزه اقتصاد منجر به ایجاد تفکری نو در میان رهبران سیاسی و دینی کشورهای جهان گردیده است. ایشان با نگاهی توحیدی به دنبال دستیابی جامعه به رشد و تعالی هستند و تلاش می کنند با چشم انداز روشن دینی و اقتصادی مسیر توسعه و رشد را در سطح جامعه و خانواده و فرد فراهم آورند. بیگی (۱۴۰۲) در تحقیقی با عنوان طراحی مدل حکمرانی شرکت های دولتی در چارچوب سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی که تجزیه و تحلیل داده ها در بخش کیفی، حاکی از این است که مدل حکمرانی شرکتی مبتنی بر

فصلنامه رهیافت‌های نوین مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی، شماره ۵، بهار ۱۴۰۱

سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، بایستی بر مبنای چهار ویژگی «انطباق‌پذیری»، «عدالت مشارکت‌محور»، «فسادزدایی و سلامت» و «مدیریت جهادی» طراحی شود. در ادامه تحلیل ادبیات نظری و مصاحبه‌های انجام‌شده، ۱۰۳ مفهوم در راستای الزامات تحقق این ویژگی‌ها شناسایی شد که در قالب ۲۲ تم فرعی انتزاع یافت. همچنین نتایج اعتبارسنجی این تم‌های فرعی، به‌منابه الزامات طراحی مدل حکمرانی مطلوب در مرحله دوم، نشان داد که کلیه این الزامات، به‌استثنای یک مورد، به تأیید خبرگان رسیده است. بنابراین به خط‌مشی‌گذاران و تصمیم‌گیرندگان توصیه می‌شود که برای محقق‌ساختن نظام حکمرانی شرکتی مبتنی بر سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، «پیچیدگی و تنوع‌بخشی»، «ذی‌نفع‌محوری»، «شفافیت اطلاعات» و «خادمیت» را در طراحی مدل مطلوب مدنظر قرار دهند. بخشی (۱۴۰۱) در تحقیقی با عنوان بررسی اثر نظام سیاسی و منابع طبیعی بر کیفیت حکمرانی اقتصادی که با تدوین یک چارچوب تحلیلی و ارائه نتایج تجربی نشان داده می‌شود که حضور منابع طبیعی در نظام‌های دموکراسی، اثر منفی بر کیفیت حکمرانی اقتصادی نداشته است. بلکه کیفیت دموکراسی عامل تعیین‌کننده در شکل‌گیری کیفیت نهادهای مرتبط با حکمرانی اقتصادی بوده است. درمقابل، حضور منابع طبیعی در نظام دیکتاتوری متمرکز که قدرت سیاسی به طور انحصاری در اختیار یک فرد قرار دارد، اثر منفی بر کیفیت حکمرانی اقتصادی داشته است اما چنین اثری در دیکتاتوری‌های غیرمتمرکز که قدرت سیاسی بین اعضا گروه حاکم تقسیم شده است، مشاهده نمی‌شود. نتایج بدست آمده نشان می‌دهد در کنار نوع نظام سیاسی، نوع منبع طبیعی نیز در شکل‌گیری پدیده شومی منابع موثر است. تحلیل حساسیت بیانگر پایداری نتایج نسبت به تغییر متغیر وابسته، افزودن متغیرهای کنترل و تغییر نمونه است. پناهی (۱۴۰۱) در تحقیقی با عنوان اعتبارسنجی الگوی حکمرانی خوب از منظر اقتصادی به این نتیجه رسید که نتایج حاکی از آن است که بهبود سیاست‌های اقتصادی و شفاف‌سازی اطلاعات و اقدامات اقتصادی بر مبارزه با فساد و پاسخگویی عمومی اثر می‌گذارد. این عوامل نیز بر توسعه اقتصادی و رضایتمندی شهروندان تأثیر می‌گذارند. از این طریق می‌توان به پیامدهای اقتصادی حکمرانی خوب دست پیدا کرد. بنابراین مدیران استان آذربایجان غربی با رعایت اصول زیربنایی حکمرانی خوب می‌توانند به اهداف مرتبط با رشد و توسعه اقتصادی دست پیدا کنند. رعایائی (۱۴۰۰) در تحقیقی با عنوان بررسی اصل عدالت در حکمرانی اقتصادی مبتنی بر نظریه شهید صدر که نتایج تحقیق حاکی از آن است که در حکمرانی اقتصادی براساس قاعده عدالت، لازم است فرصت‌های اقتصادی، آموزشی، درآمدی، امکانات و مواهب عمومی و نیز اطلاعات به‌صورت عادلانه در جامعه توزیع شود؛ به‌طوری‌که ضمن برخورداری همه افراد از حداقل‌ها، زمینه بهره‌برداری بیشتر از این فرصت‌ها و ثروت‌ها برای همگان مساوی باشد. کلیچ (۱۴۰۰) در تحقیق با تحلیل مضامین اقتصادی بیانیه گام دوم انقلاب که نتایج ۴ مضمون فراگیر دستاوردهای اقتصادی انقلاب اسلامی، پیشرفت و توسعه اقتصادی، امنیت اقتصادی و چالش‌های اقتصادی بر گرفته از مفاهیم اقتصادی بیانیه مورد بحث و مذاقه قرار گرفتند. خدیارف (۲۰۲۲) در تحقیقی

با عنوان بهبود حکمرانی اقتصادی در اقتصاد بازار به این نتیجه رسید که سه راهبرد پیشنهاد شده است تا راه توسعه پایدار اکوسیستم اقتصاد به اشتراک گذاشته شود: همبستگی با منافع متقابل، همکاری برای موفقیت مشترک و تعهد به مسئولیت اجتماعی را پیشنهاد می کند پریونس (۲۰۲۲) در تحقیقی با عنوان کاربرد اخلاق تجاری و قانون تجارت در دموکراسی اقتصادی که بر پایداری تجارت تأثیر می گذار به این نتیجه رسید که قانون تجارت بر دموکراسی اقتصادی تأثیر معناداری دارد و همچنین اخلاق تجاری بر دموکراسی اقتصادی تأثیر معنادار دارد. لدی (۲۰۲۰) در تحقیقی با عنوان حاکمیت اقتصادی اتحادیه اروپا و کووید-۱۹: یادگیری سیاست و پنجره‌های فرصت به این نتیجه رسید که صندوق حمایت از بحران همه گیر و برنامه خرید اضطراری بیماری همه گیر نمونه هایی از یادگیری تک حلقه ای را نشان می دهد که اصول حاکمیت اقتصادی را دست نخورده می گذارد. با این حال، و برخلاف واکنش بحران منطقه یورو، پذیرش تسهیلات بازایی و تاب‌آوری نشان‌دهنده یک تصمیم جسورانه است و یادگیری دو حلقه را پیشنهاد می کند. استدلال می شود که بحران کووید-۱۹ یک مقطع حساس برای اتحادیه اروپا است. در نتیجه، حاکمیت اقتصادی اتحادیه اروپا به عملکرد نظارتی خود محدود نمی شود و اکنون با یک عملکرد بازتوزیعی نیز تکمیل می شود. از اینرو توجه به مقوله تولید بر مبنای دانش بومی و اشتغال کارآفرین، ضامن سلامت اقتصادی کشور، خودکفایی و استقلال اقتصادی و اجتماعی کشور بود و در نهایت به توسعه اقتصادی و ارتقای رفاه و سطح زندگی مردم می‌انجامد. این در حالی است که کشور ایران از عوامل اصلی لازم برای استحکام بخشیدن به تولید ملی مانند نیروی انسانی، مواد اولیه، زمین و انرژی بسیاری برخوردار است و هنر تلفیق امکانات و عوامل مزبور که تحت مدیریت در سطوح کلان و خرد از آن یاد می‌شود، لذا می‌توان با افزایش بهره‌وری و کارایی در تولید، تقلیل ضایعات و بهره‌گیری لازم از علم و فناوری موجبات شکوفایی تعیین شده در برنامه توسعه را فراهم نمود (کاشف و همکاران، ۲۰۱۵). بنابراین مطابق با فرمایشات مقام معظم رهبری، موضوع تولید ملی، پایه و منبع اصلی توسعه علم و فناوری است که تحقق این مقوله مستلزم شناسایی و مرتفع سازی مشکلات اقتصادی و تامین منابع مورد نیاز برای این مهم می‌باشد. به عبارت دیگر تولید نیازمند فراهم بودن زیرساخت‌هایی است و دولت به عنوان بسترساز فضای کسب و کارها باید تلاش کند که شرایط اولیه را برای تولیدکنندگان و سرمایه‌گذاران فراهم نماید. براساس مطالعات انجام گرفته توسط اتحادیه همکاری اقتصادی آسیا و اقیانوسیه پایدارترین اقتصادها در جهان مربوط به اقتصادهای دانش محور است و در این میان کسب و کارهای کوچک دانش بنیان موتور محرک و توسعه این اقتصادها هستند (انتظاریان، ۲۰۲۲) با توجه به حکمرانی اقتصادی در سازمان های دولتی کشور باعث شده است تا امروزه شاهد برخی تصمیم گیری هایی حیاتی در بخش مختلف سازمان های دولتی باشیم. از طرفی نبود مطالعات جامع در خصوص حکمرانی اقتصادی سبب گردیده است تا شواهد کافی در این خصوص ایجاد نگردد. به عبارتی عدم مطالعه در خصوص حکمرانی اقتصادی باعث شده است تا دغدغه توجه به این پدیده وجود نداشته باشد. این مساله سبب

گردیده است تا تحقیق حاضر با هدف ارائه مدل ارائه الگوی حکمرانی اقتصادی در سازمان های دولتی می باشد و قصد پاسخگویی به این سوال را دارد که ارائه الگوی حکمرانی اقتصادی در سازمان های دولتی چگونه می باشد

روش پژوهش

روش تحقیق مطالعه حاضر از نوع تحقیقات کیفی با رویکرد تحلیل مضمون بود. جامعه آماری پژوهش (جهت مصاحبه) شامل کلیه خبرگان و صاحب‌نظران حوزه موضوع پژوهش بود: (مدیران سازمان های دولتی کشور و نخبگان آگاه به حکمرانی اقتصادی و توسعه اقتصادی). انتخاب نمونه به روش نمونه‌گیری گلوله برفی انجام شد. از این رو نمونه آماری به تعداد قابل کفایت (رسیدن به اشباع نظری در استخراج مفاهیم) با روش قضاوتی نمونه‌گیری شد (۱۶ نفر).

استخراج یافته‌ها حاضر یک رویکرد استقرایی (جزء به کل) براساس مصاحبه اکتشافی و مطالعه نظامند کتابخانه‌ای برای تکمیل آن بود. روایی این بخش براساس شایستگی فردی نمونه مصاحبه شده، روایی محتوایی چارچوب انجام مصاحبه و میزان توافق مصححان کدگذاری (۲ پژوهشگر خبره مدیریت منابع انسانی: ۰/۷۳) استخراج مفاهیم صورت گرفت. انجام مصاحبه‌ها براساس چارچوب تحلیلی طراحی شده از قبل صورت گرفت. در بخش مصاحبه، با ارائه بازخورد به مصاحبه‌شوندگان و قراردادن آن‌ها در مسیر پژوهش به طوری که بر نحوه پاسخگویی آن‌ها تأثیر نگذارد، به منظور افزایش روایی درونی اقدام شد. ضمناً، پس از انجام هر مصاحبه، الگوی به‌دست آمده تا آن مرحله ارائه می‌شد و در صورتی که مصاحبه‌شونده نکاتی را نسبت به الگو داشت، مورد بحث قرار می‌داد. این کار پس از انجام مصاحبه انجام می‌شد تا مصاحبه خالی از هر گونه پیش‌فرض و جهت‌گیری انجام شود. از آنجایی که مؤلفه پایایی به گستره تکرارپذیری یافته‌های پژوهش اشاره دارد و در انجام مطالعات کیفی پژوهشگر به تفسیر موضوع مورد مطالعه می‌پردازد. کار گردآوری داده‌ها تا زمانی ادامه یافت که پژوهشگر اطمینان حاصل کند که ادامه کار چیز تازه‌ای به دانسته‌های او نمی‌افزاید. پس از انجام ۱۶ مصاحبه در طی دوره شش ماه، تحلیل داده‌ها نشان داد که داده جدید به داده‌های قبلی اضافه نشد؛ زیرا درصد بالایی از داده‌های مستخرج از مصاحبه‌های آخر تکراری بود. بنابراین، با رسیدن به حد اشباع نظری، به مصاحبه‌ها پایان داده شد. پژوهشگران کیفی به جای واژه اعتبار و روایی، از واژه‌های مقبولیت، انتقال‌پذیری و تأییدپذیری استفاده می‌کنند. روایی رونوشت مطالعه کتابخانه‌ای و ابزار مصاحبه ابتدا با استفاده از نظر متخصصان ارزیابی گردید. سپس از طریق روش‌های روایی کدگذاری و توافق مصححان بررسی شد.

جهت تحلیل داده‌ها از سه مرحله کدگذاری برای دسته‌بندی مؤلفه‌های شناسایی شده استفاده گردید. کدگذاری با استفاده از مطالعات قبلی و نظر متخصصان انجام شد. مدل پژوهش نیز براساس روابط شناسایی شده به صورت یک چارچوب سیستمی مفهومی ترسیم گردید. همزمان با گردآوری داده‌ها، کار

تحلیل آن‌ها طی سه مرحله کدگذاری نیز شروع شد. پس از استخراج کدها، آن‌ها طبقه‌بندی می‌شوند؛ مقایسه مداوم، تفاوت‌ها و تشابهات بین این کدها را آشکار می‌کند؛ طبقات جدا و یا ادغام می‌گردند تا نظریه در روند این فرآیند شکل گیرد. منابع و متون موجود نیز در روند تکمیل تئوری مورد استفاده قرار می‌گیرند. روش کدگذاری سه مرحله‌ای برای چارچوب‌بندی مفهومی مولفه‌های استخراجی استفاده خواهد شد که عبارتست از: کدگذاری شامل دو مرحله اصلی است: کدگذاری باز (محوری)، کدگذاری انتخابی (گزینشی) و کدگذاری نظری (موضوعی). در کدگذاری باز، داده‌ها شکسته می‌شوند. سپس به لحاظ مفهومی گروه‌بندی می‌گردند و مقوله‌ها و ویژگی‌های آنها تولید می‌شود. در این مرحله از کدگذاری اقدام به گردآوری ازاد داده‌ها تا زمانی ادامه پیدا می‌کند که اثرات مقوله محوری، نمودار کدگذاری انتخابی نیز به معنای محدود کردن کدگذاری به آن دسته از متغیرهایی است که مربوط به متغیر محوری هستند؛ به عبارتی زمانی که مقوله محوری، نمودار شده کدگذاری انتخابی آغاز شده و مصاحبه‌ها در جهت متغیر محوری کدگذاری می‌شوند. این فرضیه‌ها در یک نظریه با هم عمل می‌کنند و دغدغه اصلی مشارکت‌کنندگان را تشریح می‌کنند. در نهایت زمانی که مقوله‌های مختلف به همدیگر و متغیر محوری مرتبط شدند، محصول نظریه داده‌بنیاد شکل می‌گیرد و شبیه نظریه (مدل) می‌شود.

یافته‌های پژوهش

به منظور پاسخ‌دهی سئوالات پژوهش از روش پژوهش کیفی استفاده شد. بدین منظور، با ۱۶ نفر از مدیران سازمان‌های دولتی کشور و نخبگان آگاه به حکمرانی اقتصادی و توسعه اقتصادی مصاحبه‌هایی نیمه ساختار یافته بعمل آمد و به اشباع نظری رسیدیم. در این بخش، داده‌های کیفی حاصل از مصاحبه‌ها با استفاده از فن تحلیل موضوعی تحلیل شده است. در نتیجه، با استفاده از فرایند کدگذاری، عوامل مرتبط با توسعه و مولفه‌های حکمرانی اقتصادی مبتنی بر دیدگاه‌های مقام معظم رهبری شناسایی شده و الگوی مفهومی نحوه حکمرانی اقتصادی مبتنی بر دیدگاه‌های مقام معظم رهبری تدوین گردید. در ادامه تحلیل‌های مرتبط با الگوی اکتشافی ارائه گردیده است.

جدول ۱: اهم گزاره‌های کلامی یا کدهای شناسایی شده برای مولفه‌های حکمرانی اقتصادی مبتنی بر دیدگاه‌های مقام معظم رهبری

غیرمتمركز بودن این نوع حکمرانی و تمرکززا بودن در سطح مناطق
اصلاحات نهادی و بازسازی بوروکراسی و مشارکت‌دهی مناطق و نهادها
همگرایی حکمرانی اقتصادی برای پاسخ به پیچیدگی نهادی اقتصادی سازمان‌ها
تناسب ساختاری و کارکردی حکمرانی اقتصادی با ماهیت اقتصادی نظام سازمان‌ها
جلب حمایت عمومی و اجتماعی از طریق سازمان‌ها برای حکمرانی

فصلنامه رهیافت‌های نوین مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی، شماره ۵، بهار ۱۴۰۱

مشارکت‌دهی گروه‌ها و پاسخگویی به نیروهای دموکراتیک
الزام مشارکت‌پذیری بالا در حکمرانی اقتصادی و وجود آن در سازمان‌ها
تطبیق حکمرانی با فرهنگ محیط سازمان‌ها کشور
انطباق حکمرانی اقتصادی با الگوی حکمرانی شبکه‌ای و اهداف حکمرانی خوب
درجه نظام‌مندی سازمان‌ها و راهبردپذیری سازمان‌های دولتی
قابلیت تنظیم‌گیری و رهبری فرابخشی در سازمان‌ها دولتی
سازگاری تغییر دولت‌ها با محیط‌های و منافع جدید سازمان‌ها
تناسب توزیع منابع و حمایت‌ها در بین سطوح سازمان‌ها
تلقی شدن صنعت سازمان‌ها به عنوان یک بازار و سیستم اقتصادی
ظرفیت‌سنجی سازمان‌ها برای توسعه در شرایط بحران ملی و محیطی
شناخت تجارب پیشین حکمرانی اقتصادی برای بحران‌ها
الزامات حکمرانی اقتصادی برای شرایط بحران
جولوگیری از رابطه‌گرایی و مساعدسازی فضای انتخاب و شایسته‌سالاری انتصاب مسئولان سازمان‌ها
سازمان‌ها
پیشگیری از خطاهای مدیریتی و سلیقه‌ای مدیران در سطوح اجرایی سازمان‌ها
کاهش سقف شیشه‌ای در سازمان‌ها تاکید بر مشارکت‌دهی زنان و اقلیت‌ها در سطوح مدیریتی و تصمیم‌گیری
کاهش شکاف و ناهماهنگی میان تخصص و مسئولیت‌ها در امور مربوط به سازمان‌ها
مشارکت مدیران نهادهای دولتی عمومی
اعضای شوراهای تصمیم‌گیری و هیات مدیره‌ها و مدیران سازمان‌های سازمان‌ها
نقش اساتید دانشگاهی و تحلیلگران علمی
مشارکت نقش فعالان رسانه، بازار و صنعت سازمان‌ها
مشارکت زنان و اقلیت‌ها در مدیریت و سیاستگذاری سازمان‌ها
رونق‌بخشی اقتصادی سازمان‌ها از طریق خصوصی‌سازی و برون‌سپاری در سازمان‌ها
کمک به سازمان‌های سازمان‌های برای تأمین مالی و درآمدزایی
استفاده از نوآوری و تحقیق و توسعه در سازمان‌ها کارآفرینی و تجاری‌سازی
ایجاد تناسب بین سرمایه‌گذاری و هزینه‌های اقتصادی
افزایش رقابت‌پذیری بازار سازمان‌ها از طریق مشارکت‌دهی بخش‌های غیردولتی
افزایش امنیت ریسک و سرمایه‌گذاری اقتصادی در سازمان‌ها

بازنگری در سیستم مدیریت مالی سازمان‌های سازمان‌های کاهش هزینه‌های جاری
جلب توجه سیاست‌گذاران به ظرفیت‌های اقتصادی سازمان‌ها برای بهبود اقتصاد ملی
نظام‌سازی بازار و صنعت سازمان‌ها و از طریق مستندسازی فعالیت‌ها و اطلاعات
مسئولیت اجتماعی لزوم دخالت مدیران و کارمندان در تصمیم‌گیری نسبت به جامعه و سایر نهادها نسبت به سازمان‌ها
مدیریت تنوع جمعیت و ذینفان در سازمان‌ها
تامین امنیت اجتماعی فضاهای مختلف سازمان‌ها
تکنیک‌های بازاریابی اجتماعی مطابق با خرده فرهنگ‌ها
گفتمان‌سازی در جامعه سازمان‌ها برای حکمرانی اقتصادی
جریان‌سازی رسانه‌ای برای بهبود حکمرانی سازمان‌ها با رویکرد شبکه‌های اجتماعی
استفاده از نوآوری‌ها و توسعه تحقیق و پژوهش‌های مرتبط با سیاست‌گذاری سازمان‌ها
استفاده از ابزارهای دانش و فناوری برای کاهش پیچیدگی سیاست‌گذاری عمومی
وجود دانش سیاست‌گذاری و خبرگی برای سازمان‌ها و نهادهای دولتی
تخصصی‌سازی حکمرانی و تعیین مراجع تخصصی برای سیاست‌گذاری در سازمان‌ها
به‌روز رسانی سیاست‌ها در هر دوره تغییرات در دولت
مهندسی مجدد فرآیندهای سیاستی - ساختاری سازمان‌ها
روزآمدی ساختارهای سازمانی متناسب با تحولات محیطی
تناسب بین برنامه‌های کوتاه مدت و بلند مدت
میزان همسویی سیاست‌ها با اسناد بالا دستی
همخوانی و تطبیق سیاست‌ها با شرایط اقتصادی و منافع سیاسی
انطباق سیاست‌ها با توانمندی‌های بومی در توسعه سازمان‌ها
ضرورت پیوستگی سیاست‌گذاری در سیکل‌های سیاسی و انتخاباتی
هماهنگی بین سطح سیاستی، برنامه‌ای و اجرایی
کاهش نفوذپذیری سیاسی ساختار و تشکیلات سازمان‌های
ثبات رویه در اجرای سیاست‌ها با تغییرات دوره‌ای دولت
تقویت دانش مالی مدیران سازمان‌ها در حوزه تحریم‌ها
آمادگی فضای فکری در سازمان‌ها جهت توسعه حامیان مالی اجتماعی
ایجاد لابراتورهای خلاقیت در جهت دور زدن تحریم‌ها

بهره‌گیری از تجارب کشورهای پیشرو در زمینه سازمان‌ها
الگو برداری از ساختارهای سازمان‌ها سایر کشورها
بهره‌گیری از تجارب کشورهای موفق در زمینه مدیریت بحران.
انطباق سیاست‌ها با تحولات جهانی
تقویت شاخص‌های اخلاقی در ساختار سازمان‌ها
گروه بندی مخاطبان و شکل‌گیری برنامه ریزی دقیق برای تمام گروه‌ها
کاهش منفعت طلبی یکجانبه با رفع خواسته‌ها و نیازها
ایجاد قابلیت‌های مدیریتی مناسب در جهت استفاده از فرصت‌های محیطی
یکپارچه‌سازی سیستم‌پایش و اطلاعات محیطی و توسعه سازمان‌ها
توسعه ارتباطات و همکاری بین‌سازمانی در حوزه سازمان‌ها با رویکرد هم‌افزایی
شناخت بحران‌ها و ارتباط آن‌ها ابعاد حکمرانی
توانمندی مدیریت بحران در سازمان‌های سازمان‌های به ویژه در شرایط بحران اقتصادی و اجتماعی
نوع شناسی بحران‌های محیطی سازمان‌ها و نحو تاثیرگذاری آن‌ها
ایجاد آمادگی رفتاری برای مدیریت بحران
کاربرد سیستم‌های اطلاعاتی در سیاست‌گذاری
بازبینی سیاست‌های پیشین و موجود
شناخت و بررسی ملی، منطقه‌ای و جهانی
پشتوانه حقوقی و حمایت ساختاری
بکارگیری فنون‌های آینده پژوهی برای سیاست‌گذاری سازمان‌های
گرایش به تصمیم‌سازی در کنار تصمیم‌گیری در نهاد‌های سیاست‌گذار
متناسب‌سازی ساختارهای سازمانی سازمان‌ها برای اجرای حکمرانی اقتصادی
تجهیز لزوم دخالت مدیران و کارمندان در تصمیم‌گیری ملی سیاست‌گذار سازمان‌ها به ابزارهای
سیاستی
چارچوب زمانی مشخص برای بودجه و بودجه‌ی
حسابرسی مالی و بودجه سازمان‌های سازمان‌های
یکپارچه‌سازی هم‌افزایی و همکاری هماهنگی
اجرایی‌سازی مصوبات توسعه سازمان‌ها با مشارکت بین‌سازمانی
تقسیم کار میان بخشی و بین سازمان در تعامل دانشگاه-صنعت-دولت-جامعه برای توسعه سازمان‌ها

پیش‌بینی منابع برای اجرای سیاست‌های توسعه سازمان‌ها
بهره‌گیری از توان علمی و سرمایه انسانی دانشگاه‌ها
پایش شاخص‌های عملکردی سیاست‌ها، برنامه‌ها و فرآیندهای تصمیم‌گیری
کارایی شبکه اطلاعاتی و پایش محیطی نهادهای دولتی
ارزیابی جامع و مستمر بهره‌وری سازمان‌ها و تشکیلات سازمان‌های
پیشگیری و کنترل از فساد و کج کارکردی در سازمان‌ها
عدالت در توزیع و تخصیص منابع دولتی حوزه سازمان‌ها
ارتقای شفافیت و گزارشگری برنامه‌ای و عملکردی
ارتقای نهادی و حقوقی سازمان‌ها در نظام دولت و حاکمیت
ارتقای شفافیت و کاهش فساد در مدیریت سازمان‌ها
ارتقای بهره‌وری و عملکرد سازمان‌های سازمان‌ها
توسعه منابع فیزیکی و بهبود توزیع زیرساخت سازمان‌ها
رشد صنعت و بازار محصولات و خدمات سازمان‌ها
افزایش مشارکت ذینفعان و متقاضیان در سازمان‌ها
همسوسازی جریان توسعه «بالا به پایین» و «پایین به بالا» سازمان‌ها
توازن توسعه بین حوزه‌های سازمان‌ها پرورشی، همگانی و رقابتی
تامین و دسترسی منابع سازمان‌ها در شرایط بحران طبیعی و اقتصادی
سازگاری سیستم سازمان‌ها با تغییرات و نوسانات اقتصادی و سیاسی
حفظ بهره‌وری و توسعه سازمان‌ها در شرایط بحران و چالش‌های محیطی
نقش سازمان‌ها در توسعه زیستی و انسانی جامعه (سلامت و...)
کارکرد سازمان‌ها در توسعه اجتماعی و فرهنگی (مشارکت، نشاط، و..)
نقش سازمان‌ها در توسعه اقتصادی (اشتغالزایی، رونق بازار و..)
کارکرد سازمان‌ها در توسعه سیاسی (منزلت بین‌المللی، همبستگی ملی و..)
نقش سازمان‌ها در توسعه پایدار (زیست محیطی و..)

همان‌طور که جدول ۱ نشان می‌دهد صاحب‌نظران در مصاحبه‌های انجام شده گزاره‌های کلامی زیادی را در ارتباط با مؤلفه‌های حکمرانی اقتصادی مبتنی بر دیدگاه‌های مقام معظم رهبری بیان نموده‌اند. به منظور جمع‌بندی و شناسایی مؤلفه‌های اصلی حکمرانی اقتصادی مبتنی بر دیدگاه‌های مقام معظم رهبری، کدها (مفاهیم) شناسایی شده تعداد ۱۱۰ کد شناسایی شد. خبرگان و مطلعین کلیدی به طیف

فصلنامه رهیافت‌های نوین مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی، شماره ۵، بهار ۱۴۰۱

وسیعی از مؤلفه‌های مرتبط با نحوه حکمرانی اقتصادی مبتنی بر دیدگاه‌های مقام معظم رهبری اشاره نموده‌اند. پس از مرحله اول کدگذاری، تمامی کدها برای تحلیل مرتب گردید. در این مرحله تمامی کدهایی که به وسیله یک مصاحبه‌شونده کلیدی تشخیص داده شده است به صورت منظم مرتب و در یک ردیف ارائه گردید.

در فاز بعدی تحلیل، ابتدا مجموعه تم‌های ایجاد شده به منظور اطمینان از کدگذاری صورت گرفته مورد بازبینی مجدد قرار گرفت و سپس از منظر تجانس درونی و تباین بیرونی تمامی کدهای مرتبط که از نظر موضوعی نیز دارای تشابه بودند در یک طبقه قرار گرفت. با توجه به نتایج جدول ۲ میزان فراوانی مفاهیم شناسایی شده و پیشینه پژوهش، مقوله‌های اصلی و زیر مقوله‌ها زیر به عنوان حکمرانی اقتصادی مبتنی بر دیدگاه‌های مقام معظم رهبری شناسایی و گزارش گردیده است.

جدول ۲: مقوله‌های اصلی و زیر مقوله‌های مرتبط با حکمرانی اقتصادی مبتنی بر دیدگاه‌های

مقام معظم رهبری

مضمون فرعی	مولفه محوری
انطباق‌پذیری سیستمی	غیرمتمرکز بودن این نوع حکمرانی و تمرکززدا بودن در سطح مناطق
	اصلاحات نهادی و بازسازی بوروکراسی و مشارکت‌دهی مناطق و نهادها
	همگرایی حکمرانی اقتصادی برای پاسخ به پیچیدگی نهادی اقتصادی سازمان‌ها
تناسب ساختاری و کارکردی حکمرانی اقتصادی با ماهیت اقتصادی نظام سازمان‌ها	تناسب ساختاری و کارکردی حکمرانی اقتصادی با ماهیت اقتصادی نظام سازمان‌ها
	توسعه‌محور بودن حکمرانی و اجتماعی از طریق سازمان‌ها برای حکمرانی
	مشارکت‌دهی گروه‌ها و پاسخگویی به نیروهای دموکراتیک الزام مشارکت‌پذیری بالا در حکمرانی اقتصادی و وجود آن در سازمان‌ها
تطبیق با محیط اجتماعی	تطبیق حکمرانی با فرهنگ محیط سازمان‌ها کشور
	انطباق حکمرانی اقتصادی با الگوی حکمرانی شبکه‌ای و اهداف حکمرانی خوب
	همخوانی با مفروضات علمی
درجه نظام‌مندی سازمان‌ها و راهبردپذیری سازمان‌های دولتی	درجه نظام‌مندی سازمان‌ها و راهبردپذیری سازمان‌های دولتی
	قابلیت تنظیم‌گیری و رهبری فرابخشی در سازمان‌ها دولتی

سازگاری تغییر دولت‌ها با محیط‌های و منافع جدید سازمان‌ها	رویکرد فرابخشی توسعه سازمان‌ها
تناسب توزیع منابع و حمایت‌ها در بین سطوح سازمان‌ها	
تلقی شدن صنعت سازمان‌ها به عنوان یک بازار و سیستم اقتصادی	
ظرفیت‌سنجی سازمان‌ها برای توسعه در شرایط بحران ملی و محیطی	ملاحظات مدیریت بحران
شناخت تجارب پیشین حکمرانی اقتصادی برای بحران‌ها	
الزامات حکمرانی اقتصادی برای شرایط بحران	
جلوگیری از رابطه‌گرایی و مساعدسازی فضای انتخاب و شایسته‌سالاری	
انتصاب مسئولان سازمان‌های سازمان‌ها	
پیشگیری از خطاهای مدیریتی و سلیقه‌ای مدیران در سطوح اجرایی سازمان‌ها	تصدی‌گری و رهبری سازمان‌ها
کاهش سقف شیشه‌ای در سازمان‌ها تاکید بر مشارکت‌دهی زنان و اقلیت‌ها در سطوح مدیریتی و تصمیم‌گیری	
کاهش شکاف و ناهماهنگی میان تخصص و مسئولیت‌ها در امور مربوط به سازمان‌ها	
مشارکت مدیران نهادهای دولتی عمومی	
اعضای شوراهای تصمیم‌گیری و هیات مدیره‌ها و مدیران سازمان‌های سازمان‌ها	مشارکت نقش‌های فردی
نقش اساتید دانشگاهی و تحلیلگران علمی	
مشارکت نقش فعالان رسانه، بازار و صنعت سازمان‌ها	
مشارکت زنان و اقلیت‌ها در مدیریت و سیاستگذاری سازمان‌ها	
رونق‌بخشی اقتصادی سازمان‌ها از طریق خصوصی‌سازی و برون‌سپاری در سازمان‌ها	کارآمدی نظام مالی سازمان‌ها
کمک به سازمان‌های سازمان‌های برای تأمین مالی و درآمدزایی	
استفاده از نوآوری و تحقیق و توسعه در سازمان‌ها کارآفرینی و تجاری‌سازی	
ایجاد تناسب بین سرمایه‌گذاری و هزینه‌های اقتصادی	
افزایش رقابت‌پذیری بازار سازمان‌ها از طریق مشارکت‌دهی بخش‌های غیردولتی	حمایت صنعت سازمان‌ها
افزایش امنیت ریسک و سرمایه‌گذاری اقتصادی در سازمان‌ها	

بازنگری در سیستم مدیریت مالی سازمان‌های سازمان‌های کاهش هزینه‌های جاری	
جلب توجه سیاست‌گذاران به ظرفیت‌های اقتصادی سازمان‌ها برای بهبود اقتصاد ملی	
نظام‌سازی بازار و صنعت سازمان‌ها و از طریق مستندسازی فعالیت‌ها و اطلاعات	
مسئولیت اجتماعی لزوم دخالت مدیران و کارمندان در تصمیم‌گیری نسبت به جامعه و سایر نهادها نسبت به سازمان‌ها	مشارکت‌دهی جامعه سازمان‌ها
مدیریت تنوع جمعیت و ذینفان در سازمان‌ها	
تامین امنیت اجتماعی فضاهای مختلف سازمان‌ها	
تکنیک‌های بازاریابی اجتماعی مطابق با خرده فرهنگ‌ها	فرهنگ‌سازی حکمرانی خوب
گفتمان‌سازی در جامعه سازمان‌ها برای حکمرانی اقتصادی	
جریان‌سازی رسانه‌ای برای بهبود حکمرانی سازمان‌ها با رویکرد شبکه‌های اجتماعی	
استفاده از نوآوری‌ها و توسعه تحقیق و پژوهش‌های مرتبط با سیاست‌گذاری سازمان‌ها	قابلیت فناوری
استفاده از ابزارهای دانش و فناوری برای کاهش پیچیدگی سیاست‌گذاری عمومی	
وجود دانش سیاست‌گذاری و خبرگی برای سازمان‌ها و نهادهای دولتی	منابع دانشی
تخصصی‌سازی حکمرانی و تعیین مراجع تخصصی برای سیاست‌گذاری در سازمان‌ها	
به‌روز رسانی سیاست‌ها در هر دوره تغییرات در دولت	روزآمدی سیاست‌گذاری
مهندسی مجدد فرآیندهای سیاستی - ساختاری سازمان‌ها	
روزآمدی ساختارهای سازمانی متناسب با تحولات محیطی	
تناسب بین برنامه‌های کوتاه مدت و بلند مدت	
میزان همسویی سیاست‌ها با اسناد بالا دستی	تطبیق سیستمی سیاست‌ها
همخوانی و تطبیق سیاست‌ها با شرایط اقتصادی و منافع سیاسی	
انطباق سیاست‌ها با توانمندی‌های بومی در توسعه سازمان‌ها	

بر اساس یافته‌های جدول ۲ مهم‌ترین الگوی حکمرانی اقتصادی مبتنی بر دیدگاههای مقام معظم رهبری شامل ۱۵ مضمون فرعی می باشد به دست آمد.

جدول ۳ چارچوب‌بندی کدهای اولیه به به مضامین فرعی

مضمین اصلی	مضمون فرعی	مولفه محوری	
الزامات حکمرانی اقتصادی برای سازمان ها	انطباق پذیری سیستمی	غیرمتمرکز بودن این نوع حکمرانی و تمرکززدا بودن در سطح مناطق	
		اصلاحات نهادی و بازسازی بوروکراسی و مشارکت‌دهی مناطق و نهادها	
		همگرایی حکمرانی اقتصادی برای پاسخ به پیچیدگی نهادی اقتصادی سازمان ها	
		تناسب ساختاری و کارکردی حکمرانی اقتصادی با ماهیت اقتصادی نظام سازمان ها	
تطبیق با محیط اجتماعی	تطبیق با محیط اجتماعی	جلب حمایت عمومی و اجتماعی از طریق سازمان ها برای حکمرانی	
		مشارکت‌دهی گروه‌ها و پاسخگویی به نیروهای دموکراتیک الزام مشارکت‌پذیری بالا در حکمرانی اقتصادی و وجود آن در سازمان ها	
ملاحظات سازمان برای حکمرانی اقتصادی	همخوانی با مفروضات علمی	تطبیق حکمرانی با فرهنگ محیط سازمان ها کشور	
		انطباق حکمرانی اقتصادی با الگوی حکمرانی شبکه‌ای و اهداف حکمرانی خوب	
	رویکرد فرابخشی توسعه سازمان ها	رویکرد فرابخشی توسعه سازمان ها	درجه نظام‌مندی سازمان ها و راهبردپذیری سازمان‌های دولتی
			قابلیت تنظیم‌گیری و رهبری فرابخشی در سازمان ها دولتی
ملاحظات مدیریت بحران	ملاحظات مدیریت بحران	سازگاری تغییر دولت‌ها با محیط‌های و منافع جدید سازمان ها	
		تناسب توزیع منابع و حمایت‌ها در بین سطوح سازمان ها	
		تلقی شدن صنعت سازمان ها به عنوان یک بازار و سیستم اقتصادی	
		ظرفیت‌سنجی سازمان ها برای توسعه در شرایط بحران ملی و محیطی	
		شناخت تجارب پیشین حکمرانی اقتصادی برای بحران‌ها	
		الزامات حکمرانی اقتصادی برای شرایط بحران	

فصلنامه رهیافت‌های نوین مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی، شماره ۵، بهار ۱۴۰۱

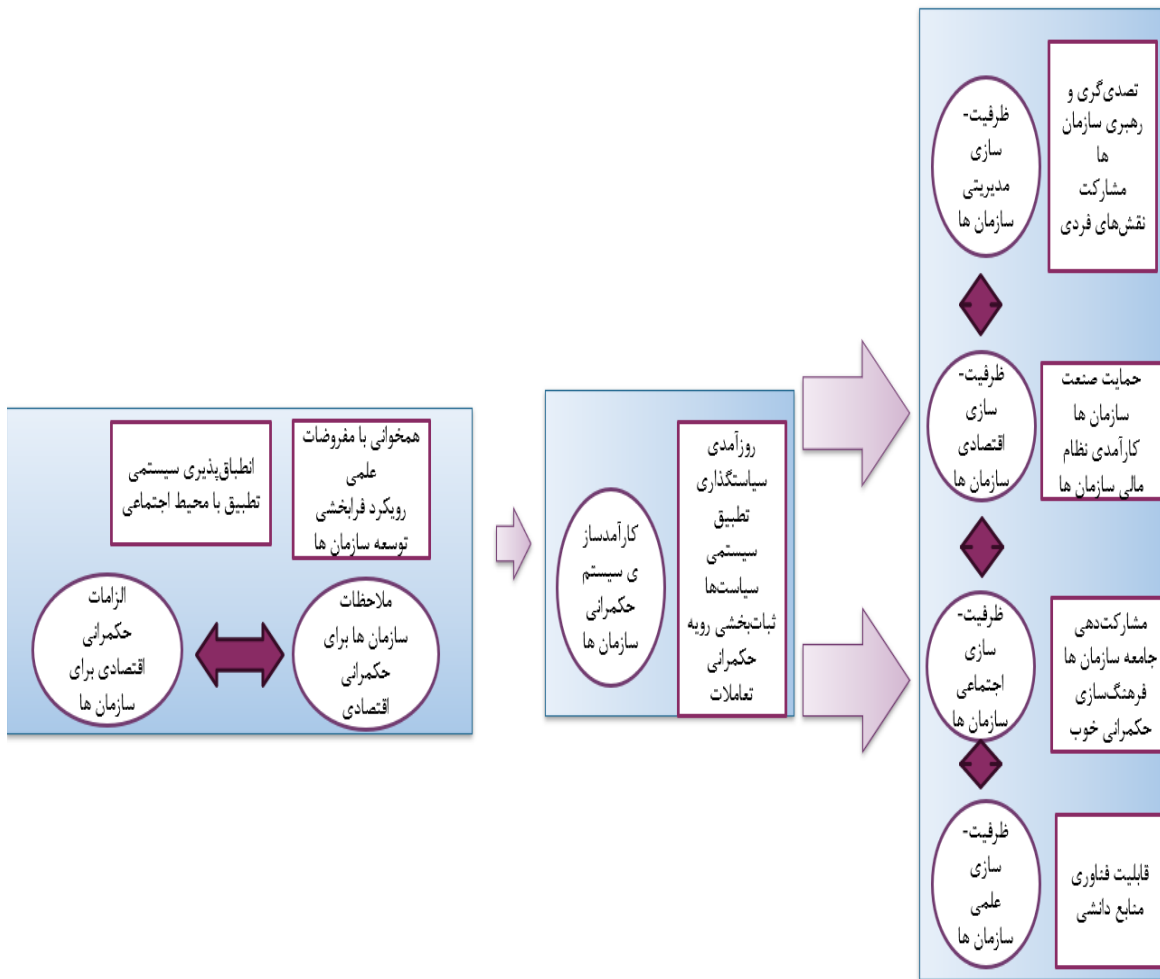
جلوگیری از رابطه‌گرایی و مساعدسازی فضای انتخاب و شایسته‌سالاری انتصاب مسئولان سازمان‌های سازمان‌ها	تصدی‌گری و رهبری سازمان‌ها	ظرفیت‌سازی مدیریتی سازمان‌ها
پیشگیری از خطاهای مدیریتی و سلیقه‌ای مدیران در سطوح اجرایی سازمان‌ها		
کاهش سقف شیشه‌ای در سازمان‌ها تاکید بر مشارکت‌دهی زنان و اقلیت‌ها در سطوح مدیریتی و تصمیم‌گیری	مشارکت نقش‌های فردی	ظرفیت‌سازی اقتصادی سازمان‌ها
کاهش شکاف و ناهماهنگی میان تخصص و مسئولیت‌ها در امور مربوط به سازمان‌ها		
مشارکت مدیران نهادهای دولتی عمومی	کارآمدی نظام مالی سازمان‌ها	حمایت صنعت سازمان‌ها
اعضای شوراهای تصمیم‌گیری و هیات مدیره‌ها و مدیران سازمان‌های سازمان‌ها		
نقش اساتید دانشگاهی و تحلیلگران علمی	مشارکت‌دهی جامعه سازمان‌ها	فرهنگ‌سازی حکمرانی خوب
مشارکت نقش فعالان رسانه، بازار و صنعت سازمان‌ها		
مشارکت زنان و اقلیت‌ها در مدیریت و سیاستگذاری سازمان‌ها رونق‌بخشی اقتصادی سازمان‌ها از طریق خصوصی‌سازی و برون‌سپاری در سازمان‌ها	مشارکت‌دهی جامعه سازمان‌ها	فرهنگ‌سازی حکمرانی خوب
کمک به سازمان‌های سازمان‌های برای تأمین مالی و درامدزایی استفاده از نوآوری و تحقیق و توسعه در سازمان‌ها کارآفرینی و تجاری‌سازی		
ایجاد تناسب بین سرمایه‌گذاری و هزینه‌های اقتصادی	مشارکت‌دهی جامعه سازمان‌ها	فرهنگ‌سازی حکمرانی خوب
افزایش رقابت‌پذیری بازار سازمان‌ها از طریق مشارکت‌دهی بخش‌های غیردولتی		
افزایش امنیت ریسک و سرمایه‌گذاری اقتصادی در سازمان‌ها	مشارکت‌دهی جامعه سازمان‌ها	فرهنگ‌سازی حکمرانی خوب
بازنگری در سیستم مدیریت مالی سازمان‌های سازمان‌های کاهش هزینه‌های جاری		
جلب توجه سیاست‌گذاران به ظرفیت‌های اقتصادی سازمان‌ها برای بهبود اقتصاد ملی	مشارکت‌دهی جامعه سازمان‌ها	فرهنگ‌سازی حکمرانی خوب
نظام‌سازی بازار و صنعت سازمان‌ها و از طریق مستندسازی فعالیت‌ها و اطلاعات		
مسئولیت اجتماعی لزوم دخالت مدیران و کارمندان در تصمیم‌گیری نسبت به جامعه و سایر نهادها نسبت به سازمان‌ها	مشارکت‌دهی جامعه سازمان‌ها	فرهنگ‌سازی حکمرانی خوب
مدیریت تنوع جمعیت و ذینفان در سازمان‌ها		
تأمین امنیت اجتماعی فضاهاى مختلف سازمان‌ها	مشارکت‌دهی جامعه سازمان‌ها	فرهنگ‌سازی حکمرانی خوب
تکنیک‌های بازاریابی اجتماعی مطابق با خرده فرهنگ‌ها		
گفتمان‌سازی در جامعه سازمان‌ها برای حکمرانی اقتصادی	مشارکت‌دهی جامعه سازمان‌ها	فرهنگ‌سازی حکمرانی خوب

جریان‌سازی رسانه‌ای برای بهبود حکمرانی سازمان‌ها با رویکرد شبکه‌های اجتماعی		
استفاده از نوآوری‌ها و توسعه تحقیق و پژوهش‌های مرتبط با سیاست‌گذاری سازمان‌ها	قابلیت فناوری	ظرفیت‌سازی علمی سازمان‌ها
استفاده از ابزارهای دانش و فناوری برای کاهش پیچیدگی سیاست‌گذاری عمومی		
وجود دانش سیاست‌گذاری و خبرگی برای سازمان‌ها و نهادهای دولتی	منابع دانشی	
تخصصی‌سازی حکمرانی و تعیین مراجع تخصصی برای سیاست‌گذاری در سازمان‌ها		
به‌روز رسانی سیاست‌ها در هر دوره تغییرات در دولت مهندسی مجدد فرآیندهای سیاستی - ساختاری سازمان‌ها	روزآمدی سیاست‌گذاری	کارآمدسازی سیستم حکمرانی سازمان‌ها
روزآمدی ساختارهای سازمانی متناسب با تحولات محیطی		
تناسب بین برنامه‌های کوتاه مدت و بلند مدت میزان همسویی سیاست‌ها با اسناد بالا دستی	تطبیق سیستمی سیاست‌ها	
همخوانی و تطبیق سیاست‌ها با شرایط اقتصادی و منافع سیاسی		
انطباق سیاست‌ها با توانمندی‌های بومی در توسعه سازمان‌ها		
ضرورت پیوستگی سیاست‌گذاری در سیکل‌های سیاسی و انتخاباتی	ثبات‌بخشی رویه حکمرانی	
هماهنگی بین سطح سیاستی، برنامه‌ای و اجرایی کاهش نفوذپذیری سیاسی ساختار و تشکیلات سازمان‌های		
ثبات رویه در اجرای سیاست‌ها با تغییرات دوره‌ای دولت تقویت دانش مالی مدیران سازمان‌ها در حوزه تحریم‌ها		
آمادگی فضای فکری در سازمان‌ها جهت توسعه حامیان مالی اجتماعی	تعاملات	
ایجاد لابراتورهای خلاقیت در جهت دور زدن تحریم‌ها		

براساس مراحل کدگذاری فوق، مدل مفهومی پژوهش به صورت شکل زیر ترسیم گردید. ترتیب و روابط کلی بین سازه‌ها براساس مبانی نظری و پیشینه پژوهش به همراه نظرات گروه کانونی و مصححان کدگذاری انجام شد.

فصلنامه رهیافت‌های نوین مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی، شماره ۵، بهار ۱۴۰۱

در کدگذاری سوم به شکل‌دهی مضامین اصلی از تم‌های فرعی اقدام شد. از این رو ۶۱ مضمون فرعی در چارچوب ۷ مضمون اصلی کدگذاری گردید. سپس به دلیل تعداد بالای مضامین فرعی به کدگذاری چهارم که کدگذاری نظری است اقدام شد.

شکل ۱: مولفه های حکمرانی اقتصادی مبتنی بر دیدگاه‌های مقام معظم رهبری

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش از این رو ۱۱۰ گزاره کلامی، ۱۵ مضمون فرعی و ۷ مضمون اصلی الزامات حکمرانی اقتصادی برای سازمان ها، ملاحظات سازمان ها برای حکمرانی اقتصادی، ملاحظات سازمان ها برای حکمرانی اقتصادی، ظرفیت‌سازی مدیریتی سازمان ها، ظرفیت‌سازی اقتصادی سازمان ها، ظرفیت‌سازی اجتماعی سازمان ها، ظرفیت‌سازی علمی سازمان ها کدگذاری گردید. سلام (۲۰۲۱) در تحقیقی اجرای حکمرانی خوب با هدف ارتقاء عملکرد دستگاه های مدنی دولتی در دولت منطقه ای سطح حکمرانی خوب و پاسخگویی کمتر از حد متوسط است. همچنین ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که میان بعضی فرایندهای حکمرانی خوب و ارتقاء عملکرد رابطه معناداری وجود دارد. نگایتو (۲۰۲۱) در تحقیقی با عنوان تأثیر شیوه حکمرانی خوب و سبک های رهبری تحول آفرین بر عملکرد دولتهای محلی به این نتیجه رسید که به این نتیجه رسید که دولت های محلی از نظر شاخص های حکمرانی خوب در ۴ مولفه نتیجه گرایی، شفاف سازی، ظرفیت سازی و پاسخگویی در وضعیت مطلوب و بهینه قرار داشتند اما عملکرد واقعی س دولت های محلی از نظر اثربخشی وظایف و نقش ها و ارتقای ارزش ها مورد تایید نبود. همچنین نتایج نشان داد که دولت های محلی از نظر حکمرانی خوب از نظر اهمیت به ترتیب در زمینه های پاسخگویی، نتیجه گرایی، ظرفیت سازی، شفاف سازی دارای اهمیت بودند. مالاگیلا (۲۰۲۱) در تحقیقی با عنوان حاکمیت شرکتی و عملکرد در سازمان های ورزشی: مورد لیگ های برتر انگلستان به این نتیجه رسید که امتیاز لیگ در باشگاه‌هایی با هیئت مدیره بزرگ‌تر، درصد بالاتری نسبت به شرکت های مدیران غیر اجرایی دارند. همچنین رابطه بین همین مجموعه متغیرها و عملکرد مالی، به جز امتیاز لیگ که با بازده دارایی معنی دار و منفی هستند. به نظر می رسد یافته های ما نشان دهنده اولویت بندی عملکرد در زمین بر عملکرد خارج از زمین توسط سازمان های ورزشی است. شواهد تا حد زیادی برای استفاده از معیارهای جایگزین و مدل‌های برآورد قوی است. به نظر می رسد کارکردهای حکمرانی اقتصادی در مسیر رشد و توسعه مسائل شغلی و ایجاد زیرساخت های سازمانی می تواند منجر به عملکرد شغلی کارکنان گردد و میزان عملکرد شغلی را تحت تأثیر قرار دهد. احمدی (۱۳۹۷) در تحقیقی با هدف شناسایی نماگرها و تعیین شاخص دیدبان حکمرانی ورزشی فدراسیون‌ها که تحلیل عامل اکتشافی (چرخش واریانس) چهار عامل شفافیت، حکمرانی، نظارت و همبستگی (۰/۵۸ درصد تبیین واریانس) و ۲۵ نماگر را در ساختار شاخص آشکار کرد. همچنین یافته‌ها نشان داد امتیاز شاخص دیدبان حکمرانی ورزشی در ابعاد شفافیت ۲/۶۷، حکمرانی ۲/۵۶، بازرسی ۲/۴۲ و همبستگی ۲/۴۳ و امتیاز نهایی شاخص ۳۸ درصد و پایین‌تر از متوسط بود. نتایج این مطالعه به شناسایی عوامل حکمرانی ورزشی به‌منظور اولویت‌بندی و تنظیم اقدامات در فدراسیون‌های ورزشی منجر شد. زارعیان (۱۳۹۸) در تحقیقی با عنوان اعتباریابی و هنجاریابی پرسشنامه حکمرانی خوب در وزارت ورزش و جوانان ایران که براساس نتایج تحلیل عاملی، شاخص‌های تلاش تا حصول نتیجه، تأکید بر اثربخشی نقش‌ها و وظایف، ارتقای رفتار حرفه‌ای و مبتنی بر قانون، شفاف‌سازی، ظرفیت‌سازی و

فصلنامه رهیافت‌های نوین مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی، شماره ۵، بهار ۱۴۰۱

کارگروهی، بازخورد و پاسخگویی و تأکید بر دانش‌افزایی به‌عنوان هفت اصول حکمرانی خوب در وزارت ورزش و جوانان شناسایی شد. همچنین نتایج پژوهش نشان داد که مدل اصول حکمرانی خوب در وزارت ورزش و جوانان جمهوری اسلامی ایران از برآزش مطلوبی برخوردار است. عامری (۱۳۹۸) در تحقیقی با عنوان تبیین اثر ظرفیت جذب، حکمرانی سازمانی و سایش اجتماعی بر رفتار نوآورانه کارکنان وزارت ورزش و جوانان ایران که نتایج تحقیق نشان داد، بین ظرفیت جذب با رفتار نوآورانه رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. بین حکمرانی سازمانی با رفتار نوآورانه تأثیر مثبت بسیار ضعیفی وجود دارد. بین سایش اجتماعی با رفتار نوآورانه رابطه منفی و معناداری وجود دارد. بدون شک حکمرانی خوب به واسطه ایجاد استانداردهای شغلی و پیاده‌سازی یک سری استانداردهای مناسب در محیط کاری می‌تواند زمینه جهت بهبود بهره‌وری کارکنان را افزایش دهد. احمدی (۱۳۹۸) به این نتیجه رسید که انتشار سند دیپلماسی تجاری، مشارکت بخش خصوصی، اصلاح ساختار نهادی، حذف خود تحریمی، تربیت دیپلمات‌های تجاری، مدیریت بخش واردات، حمایت از کسب و کارهای داخلی، اولویت دهی به کشورهای همسایه، اتصال به زنجیره ارزش جهانی، پرهیز از خام‌فروشی به‌عنوان ده راهبرد کلی معرفی کرد. رستمی (۱۳۹۸) به این نتیجه رسید که ضعف نظام ساختاری در بستر جذب و انتقال ظرفیت‌ها و فصت‌های اقتصادی، عدم تعادل کارکردهای اقتصادی در پیشبرد توسعه تجارت خارجی در بازارهای بین‌المللی و تخریب زنجیره ارزش در استفاده از ظرفیت‌های داخلی و افزایش فعالیت‌های غیر مولد را شناسایی کرد. که با یافته‌های این تحقیق همخوان می‌باشد. در میان انگیزه‌های داخلی بازسازی، ملت‌سازی، یکپارچه‌سازی اجتماعی و کنترل اجتماعی را دنبال می‌کنند. به نظر می‌رسد عوامل ترفیع اهداف از جمله نگاه بلند مدت مدیران به مساله اقتصاد، استقلال نسبی مدیران سازمان‌ها در کشور، وجود بروکراسی‌های اقتصادی، گسترش حمایت‌های قانونی از دست‌اندرکاران اقتصادی می‌تواند زمینه جدی در جهت ایجاد راهکارهایی در خصوص توسعه حکمرانی اقتصادی را فراهم نماید. بنابراین با اشراف حداکثری بر فرصت‌ها و تهدیدات‌های اقتصادی در سازمان؛ با در شناسایی گذرگاه‌های اقتصادی در سطح داخلی و خارجی داشت تا بتوان از این مسیر ظرفیت‌هایی جهت توسعه خدمات به سایر کشورها را فراهم نمود. پیشنهاد می‌شود با طراحی سازوکارهای حقوقی جهت تسهیل حضور مجوزها در قوانین داخلی و همچنین بستری جهت حضور افراد و گروه‌های صاحب نفوذ در سطح بین‌المللی؛ شرایطی جهت توسعه اقتصادی را فراهم نمود. توجه به اینکه توسعه فناوری، توسعه سرمایه‌گذاری تأثیر زیادی بر سایر معیارهای توسعه حکمرانی اقتصادی دارند. حکمرانی اقتصادی یک پدیده نوین در تعاملات می‌باشد و چارچوب منسجمی ندارد. بنابراین، اهداف، روش‌ها و ابزارهای حکمرانی اقتصادی ما عمیقاً مبهم است و این ابهام نه تنها بر مسیر حرکت روابط اقتصادی، بلکه بر رویکرد شرکای اقتصادی ما هم تأثیر منفی دارد. بنابراین، مسئولین و مدیران سازمان‌ها در مرحله اول به یک سند مشخص برای حکمرانی اقتصادی نیاز دارد. در این خصوص، باید توجه شود که توفیق حکمرانی اقتصادی مستلزم

یک چشم انداز مناسب از منافع ملی در سطوح منطقه ای و جهانی است. مدیران سازمان‌ها، برای پیاده سازی حکمرانی اقتصادی به معیار پیامدها توجه کنند. با ارائه مدلی به منظور تبیین حکمرانی اقتصادی، به مدیران سازمان‌ها توصیه می‌شود این مدل را در عمل به کار گیرند. برای توسعه پژوهش در زمینه حکمرانی اقتصادی در سازمان‌ها پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های بیشتری در مورد موضوع و ارتباط موضوع با سایر مفاهیم مدیریت انجام شود. با توجه به اذعان محققان قبلی در زمینه تأثیر حکمرانی اقتصادی بر سود شرکت‌ها پیشنهاد می‌شود.

منابع:

۱. رعایائی مهدی، داودآبادی فراهانی محسن. بررسی اصل عدالت در حکمرانی اقتصادی مبتنی بر نظریه شهید صدر (با تأکید بر عدالت توزیعی). فصلنامه تحقیقات بنیادین علوم انسانی. ۱۴۰۰؛ ۱۳۲-۱۰۷: (۱) ۷
۲. بخشی آنی، رضا، نیلی، مسعود & برکچیان، سید مهدی. (۱۴۰۱). بررسی اثر نظام سیاسی و منابع طبیعی بر کیفیت حکمرانی اقتصادی. سیاستگذاری عمومی ۵۵-۴۱، (۳) ۸،
۳. اسعدی، مرضیه & لطفی هروی، محمد مهدی. (۱۳۹۹). اقتصاد زیست- فناوریانه: تحلیل روش‌های ارزیابی و حکمرانی اقتصادی. پژوهشنامه اقتصادی. ۱۸۳-۱۳۱، (۷۹) ۲۰،
۴. طاهری، صنم (۱۴۰۰). بررسی جایگاه عدالت در حکمرانی اقتصادی از منظر اسلام، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی، دانشکده اقتصاد
۵. پناهی، اسماعیل، آرای، وحید & جمشیدی، مینا. (۱۴۰۱). اعتبارسنجی الگوی حکمرانی خوب از منظر اقتصادی. فصلنامه علمی مطالعات الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی. (۲) ۱۰،
۶. لیچ، لیل، عقیلی، سید وحید & خجسته باقرزاده، حسن. (۱۴۰۰). تحلیل مضامین اقتصادی بیانیه گام دوم انقلاب. فصلنامه علمی مطالعات الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی. (۴) ۹،
۷. بیگی، وحید، ابویی اردکان، محمد، مقیمی، سیدمحمد & نوبخت، محمد باقر. (۱۴۰۲). طراحی مدل حکمرانی شرکت‌های دولتی در چارچوب سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی. مدیریت دولتی. (۱) ۱۵، شجاع، رضا، محمدی ریوف، مصطفی. (۱۳۹۶). سیاستگذاری مبتنی بر ساختار در ورزش ایران، اولین کنفرانس حکمرانی و سیاستگذاری عمومی، تهران، دانشگاه صنعتی شریف-پژوهشکده سیاستگذاری علم، فناوری و صنعت دانشگاه صنعتی شریف -اندیشکده مطالعات حاکمیت و سیاست گذاری دانشگاه صنعتی شریف، ۸-۱.

۸. میرزایی پری، یحیی؛ خلیلی، مهدی؛ رضایی، اطهر. (۱۳۹۷). حکمرانی داده؛ ضرورتی برای مواجهه با تحولات پیش روی صنعت بیمه، بیست و پنجمین همایش ملی بیمه و توسعه، تهران، پژوهشکده بیمه، ۹-۱.

- Alonso Dos Santos, M., Calabuig Moreno, F. (۲۰۲۰). Management, marketing and economy in sports organizations. ۲۸, ۱۷۵-۱۷۹
- Mahaputra, M. R., & Saputra, F. (۲۰۲۱). Application Of Business Ethics And Business Law On Economic Democracy That Impacts Business Sustainability. Journal of Law, Politic and Humanities, ۱(۳), ۱۱۵-۱۲۵.
- Mungiu-Pippidi, A. (۲۰۲۰). The Rise and Fall of Good-Governance Promotion. Journal of Democracy, ۳۱(۱), ۸۸-۱۰۲.
- Helliwell, J. F., Huang, H., Grover, S., & Wang, S. (۲۰۱۸). Empirical linkages between good governance and national well-being. Journal of Comparative Economics, ۴۶(۴), ۱۳۳۲-۱۳۴۶.
- Keping, Y. (۲۰۱۸). Governance and good governance: A new framework for political analysis. Fudan Journal of the Thomas, C. (۲۰۲۰). Race as a Technology of Global Economic Governance. UCLA L. Rev., ۶۷, ۱۸۶۰.
- Ladi
- , S., & Tsarouhas, D. (۲۰۲۰). EU economic governance and Covid-۱۹: policy learning and windows of opportunity. Journal of European Integration, ۴۲(۸), ۱۰۴۱-۱۰۵۶.
- Ansell, C., & Torfing, J. (Eds.). (۲۰۲۲). Handbook on theories of governance. Edward Elgar Publishing.
- Zhang, Y., Pinkse, J., & McMeekin, A. (۲۰۲۰). The governance practices of sharing platforms: Unpacking the interplay between social bonds and economic transactions. Technological Forecasting and Social Change, ۱۵۸, ۱۲۰۱۳۳.
- Farazmand, A. (Ed.). (۲۰۲۳). Global encyclopedia of public administration, public policy, and governance. Springer Nature.
- Mauerhofer, V. (۲۰۱۹). An introduction and overview on law, politics and governance: Institutions, organizations and procedures for Ecological Economics. Ecological Economics, ۱۶۵, ۱۰۶۳۹۶.

- Khudoyarov, R. (۲۰۲۲). Improving economic governance in a market economy. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, ۱۰(۲), ۶۱۰-۶۱۲.
- Shahbaz, M., Wang, J., Dong, K., & Zhao, J. (۲۰۲۲). The impact of digital economy on energy transition across the globe: The mediating role of government governance. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, ۱۶۶, ۱۱۲۶۲۰.
- GALLI, G. (۲۰۲۳). The role of public investments in the EU economic governance framework.
- Chrysogelos, A. (۲۰۲۳). ۶. Contesting international economic governance: the ‘people’ and trade in the Trump and Brexit rhetoric. *Contestation and Polarization in Global Governance: European Responses*, ۱۰۸.
- Bailey, D., Labory, S., & Tomlinson, P. R. (۲۰۲۳). ۱۹. Industrial policy beyond market failure: structural dynamics, innovation and economic governance for industrial development. *Handbook of Industrial Development*, ۳۲۲.
- Pandey, N., Andres, C., & Kumar, S. (۲۰۲۳). Mapping the corporate governance scholarship: Current state and future directions. *Corporate Governance: An International Review*, ۳۱(۱), ۱۲۷-۱۶۰. *Humanities and Social Sciences*, ۱۱(۱), ۱-۸.
- Prinos, I., & Manley, J. (۲۰۲۲). The Preston Model: Economic Democracy, Cooperation, and Paradoxes in Organisational and Social Identification. *Sociological Research Online*, ۱۳۶.۷۸.۴۲۱۱.۶۹۳۹۸.

Designing an Economic Governance Model According to the Guidelines of the Revolutionary Leader

Abstract

The aim of this research was to design an economic governance model according to the guidelines of the Revolutionary Leader. The research method was qualitative research with a content analysis approach. The statistical population of the research included all scientific experts in the field of the research subject. The sample selection was carried out in the required number to reach theoretical saturation and was carried out using the snowball sampling method (۱۶ people). The research tool was an exploratory interview. The validity of the research results was confirmed based on the professional competence of the interviewed sample, the content validity of the interview framework, and the level of agreement of the coding correctors (۲ expert researchers: ۰.۷۳). Data analysis was carried out using three-stage coding appropriate to the research method. In this study, ۱۱۰ verbal statements, ۱۵ subthemes, and ۷ main themes were coded: economic governance requirements for organizations, organizational considerations for economic governance, organizational considerations for economic governance, organizational managerial capacity building, organizational economic capacity building, organizational social capacity building, and organizational scientific capacity building.

Keywords: Economic governance, organization, guidance, revolutionary leader